

HAKK'A SEVGİ

Eûzubillahimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Yazmakta olduğum bir kitap var. Bu kitap-tan son yazdığım yazıları hem okumak hem de dinletmek suretini ihtiyar ettik. Allah tevîkîni refik etsin. 87. hadîsin üçüncü kısmıymış.

وَلَا يُحِبُّ رَجُلٌ قَوْمًا إِلَّا جَعَلَهُ اللَّهُ مَعَهُمْ

Ve lâ yuhîbbü racûlün kavmen illâ ce'ale-hullâhu me'ahüm.

Hadîs-i kutsî. Bir kimse hangi kavmi se-verse Cenâb-ı Hak bu kişiyi muhakkak o sevdiği kimselerle kılar. Bunlarla haşrolur. Yani o sevdiği kimse iyi, zâhid, muttaki, hayâlî, namuslu, dindar bir kimse ise, bunları seven, bahtiyar kişi de, her ne kadar bu meziyetler üzerinde bulunmasa dahi yine onlarla haşrolunacaktır. Bunları sevdiğinden nâşi. Onun için bu sevgi pek mühimdir. İnsanın akıbeti, saâdeti, sela-meti de bu sevgiye bağlıdır. Maazallah insan bir de aldanıp dünya, şehvet ve saltanatlarına im-renip de sefâyâ dalan, ibadet taatten mahrum, kötülöklere meyyal bedbahtları severse işte o zaman da bu kimse saâdet yerine felaket,

saâdet yerine nedâmet. Daha açıkçası cennet yerine, cehennemi, Hakk'ın rızası yerine de gazabını seçmiş olur.

Hele şu bizdeki güzellikleri, güzelliklere hayran olmamak mümkün mü? Bu göz, kulak, ağız, burun, hele yüzdeki letafet, gözlerin, sözlerdeki ahenk, hatta cazibeleri, hele hele o akıl, idrak, şuur bunlar nereden gelip nereye gider? Sonra bir de bu insan denilen mahlukun yaptığı harikalara şaşmamak da mümkün değil. Bu yerden kalkan koskocaman makine bir de içindeki insanla beraber aya kadar gider. Oraya bayrak diker. Gökyüzünde parçalanır, birleşir. Televizyonlar, radyolar, radarlar, koca koca makineler, hep insan kafasından çıkmış hünerler değil mi? Acaba bu kadar kuvvet ve kudreti bu insana kim vermiştir?

Bu insan ki bu üstünde yaşadığımız topraktan hâsıl olmuştur, bu topraktan yaratılmıştır. Bugün de yine o topraktan hasıl olduğumuzda hiç şüphe yoktur. Bütün yediklerimiz hep bu topraktan değil mi? İşte o yediğimiz yemekler içimizde bir taraftan kan olup cesedimizi, hayatımızı idame ettirir, diğer taraftan da insanlık tohumlarını hazırlar. Hâlbuki bunların hiçbirinden bizim haberimiz bile yoktur. Allahu

Teâlâ'nın yarattığı nizam dahilinde her şeyi yerli yerinde cereyan etmektedir. Bunları daha biraz genişçe düşününce Allahu Teâlâ'yı bilmek, bulmak, anlamak, sonra ona tam manasıyla teslim olup O'nu cân u baş ile sevmek. Zira böyle bir kuvvet ve kudret-i kâmile sahibini sevmemek elden gelmez. Meğerki insan deli ola. Zerre kadar akli olan muhakkak Allah'ın sevecek, Allah'ının sevdiklerini de sevecektir. Onun için Peygamberini de ashâb-ı kirâmı da ulemâsını da sever. Bunları da sevmek Allahu Teâlâ'yı sevmek gibidir.

Namaz kılmak farzdır. Namaz kılmak için abdest almak da farz değil mi? Allah'ı sevmek farzdır. Allah'ın sevdiklerini sevmek, o da farz değil mi? Öyleyse, ben Allah'ı severim. Başkaları ne oluyor diye onları sevmek de boynumuzun borcudur. Zira Hakk'ı seven mutlaka Hakk'ın emirlerine mutî ve mümtaz olur. Aksi takdirde sevgisine inanılmaz. Çünkü bütün bilginler der ki, seven sevdiğine mutîdir. Sevgilisine itaat etmeyen, sevgiye kimse inanmaz. Bu sevgi olsa olsa şeytanî bir oyundur. Sevgi ihlâs ile bir de candan olursa, bu sevgiye can kurban. Sevginin tabiatıyla böyle olması lazım. Zira sevdiğimiz Allahu Teâlâ başka sevgililere

benzemez ki. Bizim sevdiğimiz sevgililer hep bizden bir şeyler beklerler, isterler. Vermediğimiz vakitte bizden yüz çevirirler. Hâlbuki Allahu Teâlâ bizlere her şeyleri vermekte, isyanlarımız, kabahatlerimiz, günahlarımız ne kadar çok olsa da yine vermekten de geri kalmamaktadır. Böyle lütfu bol, ihsanı bol, keremi bol, afv u mağfireti bol, kusurlarımızı daima örtmekte olan Allah'ı sevmeyeceksin de ya kimi seveceksin? İşte bu büyük Allah'ı sevenler ancak O'nun sevdiğini severler ve sevmediğini de sevmezler. Yani Allahu Teâlâ kendisini sevenleri sever. O'nu sevenler de O'nun her emrine mutî ve münkâttır. Namazlarını muntazaman erkanına riayetle kılarlar, oruçların da hiç de kusur etmezler. Hem de nafile namaz, nafile oruçları da bırakmazlar. Zekâtlarını, sadakalarını bol bol verirler. Haclarını da ihmal etmezler. Hem de Allah'ın mahlukuna karşı çok şefkatli ve merhametlidirler. Kimseyi de incitmezler. Onun için Allahu Teâlâ da onları sever. Öyleyse sen de onları sev ve onları sevenleri de sev. O zaman dünya da güzel, rahat olur, âhîretin ise daha fazlasıyla güzel olur. O sevdiklerine o sevdikleriyle beraber olursan, cennet içinde cennet, nimet üstüne nimet.Cenâb-ı

Hak cümlemizi Hakk'ı seven ve emrine uyan ve buyruğundan dışarıya çıkmayan ve Hakk'ı sevenleri de seven sevgili kullarından etsin. Âmin.

a. Hakk'ın Sevmediği Kimseler

Hakk'ın sevmediği kimseler ise malum Allah'a inanmayan dinsizler vesaire, münafıklar, mü'minim deyip de taatten mahrum olan isyankârlar. Emirlerini tutmadıkları gibi yasaklarından da korkup kaçmayan, haram yiyenler, kumar oynayanlar, hırsızlık yapanlar, zina livatada bulunanlar, anne babalarına âsî, sıla-i rahim yapmayanlar, içki içenleri, adam öldürenleri tabiatıyla Allah sevmez. Öyleyse Allah'ın sevmediğini sevmek elbette hiçbir müslümana yakışmaz. Onun için İslâm dini iki şeyden ibaret demişler:

Birisi hubb-u fillah birisi de buğz-u fillah. Yani sevdiğini Allah için sev, sevmediğini de Allah için sevmek. İslâm'ın yaşamasına, ayakta kalmasına yegâne sebep bu muhabbet ve buğzdur. Yerine göre kullanmak pek büyük hünerdir demişler. Bu sebepten Cenâb-ı Peygamber Efendimiz, Allah'ı sevmek, Allah için sevmeyi, imanın şartından kılmıştır. Şart olmayınca

meşrut da olmaz derler. Bu sevgi olmayınca imân-ı hakîki de olmaz. Dualarında da böyle buyurmuşlar.

Allehümme innî hubbeke ilâ âhir. Yâ Rabbi! Beni senin muhabbetinle ve seni sevenleri sevmekle ve senin muhabbetine beni yakın eden şeyi sevmekle beni merzuk eyle. Muhabbetini bana soğuk suyu sevmekten daha sevgili kıl.

Malum ya, Arabistan'da bhusus yaz aylarında çok sıcak günlerde soğuk suyun kıymetini ancak bu yananlar anlar. Onun için ki soğuk suyun kıymeti pek müstesnadır. Binâenaleyh Hak sevgisi ise insanların sıcakta bayılacağı zamanda imdadına yetişen bu soğuk sudan daha evladır. Bu muhabbet insanda kendiliğinden hasıl olamaz. Mutlaka ilm ü irfana ve sohbetlere muhtaçtır. Yalnız tefekkür kâfi gelmez. Maazallah insan yanlış yollara da sapabilir. Bak, Müslümanların yetmiş iki fırkayı bölünmesinin sebeplerinden birisi de kendi akıllarıyla hareket etmeleridir. İnsanın akli bir dereceye kadardır, bunun ötesine gidemez. Onun için mutlaka ve muhakkak Peygamberimizin yolundan ve o yolu bizlere gösteren kâmil, olgun âlimlerin, âriflerin sohbetlerine pek muhtacız.

Fakat bugünün insanları yoldan çıkaran sohbetleri değil. Bu sohbetler ki, muhabbetler ki bize Allah'ı tanıtır, bildirir ve O'na sevgi ve âşkımızı arttırır. Bizleri O'na ibadete de sevk eder. Ve O'nun azamet, kuvvet ve kudretinden korkup yasaklarından uzak eder. Âşk ve muhabbetten gözlerine uyku girmez. Daima ağlar, aczini, zaafını bilerek ağlar durur.

İmâm-ı Nebevî rahmetullahi aleyh der ki, Râbiatü'l-Adeviyye hatuna sormuşlar ki sen bu büyük ve yüksek makama ne sayede eriştin?

Demiş ki ben Allah'a ibadeti ne cennet sevgisi ne de cehennem korkusu için yapmadım. Kötü bir işçi gibiyim, yalnız ibadetimi ancak ve ancak O'nu sevdiğim ve O'na âşk ve şevkimden nâşî yaparım, demiş. Bak, bu bir kadın ama ne sultan kadın. Binâenaleyh Tezkiratü'l-Evliyâ'yı oku, âşıkların hallerine vâkıf ol.

Hız. Ebû Bekr-i Sıddîk hazretleri de sevgisini üç şeyde beyan etmiş. Birisi Cenâb-ı Peygamber'in mübarek cemalini, güzel yüzünü seyretmek, daima ona bakmak. Onun yüzüne bakmaktan doymamak. İkincisi varını yoğunu bu Resûlullah'ın yolunda vermek. Üçüncüsü de kızını o Peygamberin nikahında bulundurmak en büyük emelimdir demiş. Bak büyüklük nasıl

oluyor. Öyle kuru laflarla fayda eden [sevgi olmaz.] Her sevginin bir alameti var. Hakk'ı sevenin alameti de O'nun sözlerini dinlemek ve O'nun gönderdiği Peygamberi ve kitabımız olan Kur'ân-ı Azîmüşşân'ı sevmek ve o sevgiyi bir fiil göstermektir.

Münebbihât'da şöyle der. Dünya ve âhiret bütün hayırların başı Allah'tan korkmak. Tövbe, insanlara farzdır. Lakin günahları terk etmek vaciptir. Her kim Allah'ı severim der de haramlardan kaçmazsa davası bâtıldır. Her kim Resûlullah'ı seviyorum der de fukarâ-i mesâkini hoş görmezse davası bâtıldır. Yine her kim ben cenneti seviyorum der de tasaddukta bulunmazsa onun da davası bâtıldır. Yine her kim ben cehennemden korkuyorum der de günahları terk etmezse onun davası da bâtıldır.

Ebû Tâlib el-Mekkî hazretleri, Kûtü'l-Kulûb adlı kitabının kenarında Hayatü'l-kulûb adlı eserinde yüz altmış yedinci sayfasında şöyle diyor: Her ihsan edeni, her vereni herkes sever. Her ihsan edeni, her vereni herkes sever. Hatta köpekler bile. Her ihsan edeni, her vereni herkes sever. Hatta köpekler bile. Ne kadar severler? Kapılarından ayrılmazlar. Hele çoban köpekleri, çobanlarla birlikte koyunların

arkasından nasıl giderler. Kurtlara karşı koyunları nasıl korurlar. Sebebi? Yedikleri bir lokma ekmek. Cenâb-ı Hak bizlere bil-vesile neler vermiyor ki! Vücudumuz, vücudumuzdaki envai çeşit nimetler, hepsinden daha güzel, o canım gözler, kulaklar, akıl fikir. Paha biçilmek mümkün olur mu? Bir lokma ekmek için efendisinin kapısından ayrılmayan, koyunları gece gündüz bekleyen köpek kadar da mı olamayacağız? Allah Allah insaf.

Onun için hem düşünmek hem de âhiret ilimlerine ait kitapları çok okumak, sonra da gönül açan, insanlara hakkı tanıtan ilim adamlarını ve meclislerini bhusus zikrullah meclislerini arayıp bulmak ve bunlara devam etmek. Yalnız şunu da unutmamalı ki, bugün bu davayı yapanlar pek çok fakat çok uyanık olmak gerek.

b. Nefis Terbiyesi

Burada biraz acize bir şey yazılmış ama. Dünya muhabbetleriyle semaverleri yakıp çayların, kahvelerin de içildiği yerlerdeki sohbetler, sigaralarla beraber hiç fayda vermez dersem acaba beni ayıplar mısınız? Çünkü bugünkü toplantıları görüyoruz ki biraz Allah'ı, ilahî

notasıyla okurlar, sonra arkasından muhabbet derken bundan sonra da birbirlerini çekiştirme gıybetler başlar. O zaman hem sevaplar gider hem de bir sürü günahlara girilir. Hele bazı yerlerde bir de şakalaşma olursa vay halimize. O zaman bizim gibi sofulara herkes güler. İşte bunların hepsinin bir sebebi var. Hatta birçok sebepler var. Evvela dervişlik ne demektir bunu bile bilmeden hemen vehm ile aramadan taramadan bir ders alır. Onu layıkıyla yapabilirsek ne mutlu! Hâlbuki dervişlik en birinci ve en başlı gaye nefsi yenmek. Ve emmârelikten, levvâmelikten, mülhimesinden kurtarıp nefs-i mutmainneye erİştirip, hatta da oradan da ileriye geçmek. Bunun ilk işareti yemeyi ve yemek öğünü azaltmak, Resûlullah'ın ve onun ashâbının yolunu tutmak.

O Peygamber-i âhir zaman her şey emrine âmâde iken yemez ve açlığını birazcık giderebilmek için mübarek karınlarına taş bağladıklarını bilmeyen yoktur zannederim. Kızı Hazreti Fatıma'nın bir gün yaptığı ekmekten babasına da ikram için getirmiş olduğu bir parça ekmek, ekmeğe karşı kızına üç günden beri ağzıma bir şey koymadığını ifade eden Peygamber âhir zamanın halini elbette duymuşsundur.

Ashâb-ı kirâm'ın hâli bile hepimize bir ders ve ibrettir. Hele Ebû Hüreyre'nin hâli. Hele o askerlik anlarında çektikleri sıkıntılar. Eğer onlar da bizim gibi nefislerine düşkün olmuş olsalar, bir değil iki değil, üç öğün yemek, hem de nasıl tatlısı, tuzlusu, yağlısı, ballısı, üstüne de enva-i çeşit meyveleri, meyve suları, hazım ilaçları, tozları. Sonra da gece yarılarına kadar muhabbetler. Cemaat ve gece namazları, teheccüdler, sabah namazları ise ya uyku ile veya darı darına kılınan namazdan ne hasıl olur? Bunlar hep yemeklerin verdiği gaflet eseridir. Sonra yemekler kuvvetli olunca insanda şehvet kuvvetlidir. Haktan, hakkından gelinmez hale gelir. O zaman pek çok günahlara girilmiş olacağından şüphe de yoktur. Sonra insanın gözleri dünyaya dikilir. Ya memuriyet arar ya kazanç yollarına gider. Bunlar tabii fena bir şey değil. Ama şehvet insanı burada bırakmaz. Gözleri daima yükseklerde gezer ve bunun için çareler arar. Bunun için arkası kesilmeyen dedikodu, gıybetler, iftiralar hepsi hoş görülür. Ondan sonra da dervişlik kim bilir nerede kalmıştır. Cenâb-ı Hak cümlemizin yardımcısı olsun.

Bir ekmek meydana gelinceye kadar üç yüz altmış altı mahluk ona hizmet eder demişler. Evvela Mikail aleyhisselam. Melekler, güneş, yıldızlar, havalar, hayvanlar, ekip biçenler, harmanlar, bir sürü kimseler, hep bu bir lokma ekmek için değil mi? Âdemoğluna iki lokmacık yeter denmiş. Maksat az bir miktar ile iktifa etmektir. Çok yemek insanı zikrullahtan alıkoyar, diyorlar. Bu da en büyük bir şerdir. Zira dünya fâni, âhiret ise bâkidir. Onun için bir kişinin yiyeceği iki kişiye kifayet eder denmiş.

Kul, açlığını unuttur, Rabbi'nin zikriyle meşgul olursa meleklerle benzer. Ve eğer tokluğa devamla şehvetinin peşinden dolanır, dolaşırsa bu sefer de behâime benzer demişler. Bak, açlığı padişahlığa, sultanlığa benzetmişler. Tokluk da köleliktir demişler. Yani nefsin esiri ve kölesi olur. Açlığın hepsi izzettir, tokluk da hepsi zillettir. Bütün hastalıkların anası mide bozukluğudur, biri de soğuktur. Açlık âhiretin anahtarı, zühdün kapısı, tokluk da dünyanın anahtarı ve dünyaya rağbetin kapısıdır.

Cenâb-ı Peygamber buyuruyor ki: muhakkak her şeyin bir kapısı vardır, ibadetin kapısı da oruçtur. Yani açlıkla Allah'a ibadet olunur

demektir. Oruç tutunuz ki sıhhat bulasınız. Kalplerin, gönüllerin sıhhati ise, uyanıklığı ise hepsinden daha âlâ ve daha ahsendir. Cennetin kapısını çalmaya devam ediniz, elbette açılacaktır. Cennetin kapısı nasıl çalınır demişler? Açlık ve susuzlukla Cenâb-ı Hakk'a yalvarmakla olur denmiş. Çünkü tok kimseyi yemeğe davet etseniz gelmez, gelse de yiyemez. Binâenaleyh medh u senâ olunan güzel ahlâklara da toklukla erişilmez. Ancak açlıkla terbiye-i nefis olur. Onun için o büyük zatlar eriştikleri büyük derece ve makamlara hep bu açlık ve susuzlukla erişmişlerdir.

Bahusus Bâyezîd-i Bistâmî Hazretleri'ne sormuşlar ki sen bu dereceye nasıl nâil oldun? Demiş ki açlık ve susuzlukla. Hele Abdülkâdir-i Geylânî Hazretleri'nin hâli malum. Sehl İbn Abdullah rahmetullahi aleyhin senelik gıdası üç dirhemden ibaret imiş. Halife-i Mansûr'a bir hediye gelmiş, hediye de diyormuş ki, bu niye yarar, diye sormuş. Doktorlar toplanmışlar, demişler ki bunu filan filan ilaçlarla karıştırırsak sakalın ağarmaz. Kendin de ihtiyarlamazsın. Ve cinsi muameleden de hiç geri kalmazsın. Demiş ama ayıplamış onları, kovmuş. Arkası uzun

gelecek, onu da gelecek dersimiz de okuruz inşallah.

Yalnız, şu bir şeyi söyleyeyim, İmâm-ı Âzam, imamımız tabi, o diyor ki, sıhhat ilmini bilmeyen âlim fakih olamaz. Sıhhat ilmini bilmeyen âlim ve fakih olamaz. Bunun için sıhhat ilmini bildirmek üzere yemekleri öne koydu. Yemeklerden bahsedecek. Yemekleri yerken de yüz yetmiş tane edep saydı. Bakalım onları da inşallah dinleriz. Yüz yetmiş tane edep. Yemek nasıl yenir? Yemek nasıl yedirilir? Nasıl yenir ve nasıl yedirilir? Kimlere yedirilir? Bunlara dair yüz yetmiş tane söz söylemiş mübarek. Allah şefaatlerine nâil etsin. Çünkü yemek yemekteki şeyleri hiç bilmiyoruz, doktorlarımız da bilmiyor, biz de bilmiyoruz.

c. Helal Rızık ve Yeme Adabı Üzerine

Dersleri okuyacaktık. Niçin? Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem'in bir buyruğu var.

مَا مَلَأَ آدَمِيٌّ وَعَاءَ شَرًّا مِنْ بَطْنِهِ

Mâ mele'e âdemiyyün vi'âen şerra min batnihî. Bu bütün sıhhat kaidelerini içine alan ufacık bir ders. İnsanoğlu, Âdem'in, çeşit kapları vardır. İçine bir şeyler kor. Ama en şer olarak iyi şey de kor, kötü şey de kor, yani bal da

kor, zehir de kor. Ama en kötü olarak koyduğu şey, karnı için. Bakın midesi hem doldurduğu kap, isterse bal da koysa, doldurduğu vakitte onu, onun için şer oluyor. Tabi şeyciler bunu iyi bilirler, arabacılar falan bazen gaz basıyor fazla, bu tam işlemiyor. Boğuldu diyor. Gaza boğuldu. Bunun için nasıl yapıyorlar, yapıyorlar gazını alıyorlar, bir şey yapıyorlar, işletiyorlar gene makineyi. Bu, tabi kapağını açıyor onun. Mideyi ne yapayım? O zaman yarmak lazım mideyi de. Ameliyatların zararı orada oluyor işte.

Onun için, *mâ mele'e âdemiyyün vi'âen şerran min batnihî*. Bâtnından, karnından daha kötü bir şer kap doldurmamış insan. Doldurduğu her şey iyi kötü. Kap dolunca mesela bazı şeyler de var. Yazın şişiyor, kabı patlatıyor. Dolunca. Anlarsın ya. Onun için Âdemoğlunun doldurduğu kapların en şerlisi nedir?

Bugün hemen herkesin bindiği ve bildiği bir otomobili var. Buna yükü haddinden fazla korsanız, az bir zaman sonra çeşitli arızalar baş gösterir, şurası kırılır, burası kopar, tamir tamir derken de artık işe yaramaz bir hale gelir. Mide tıpkı bir arabanın benzin deposu gibi. O delinirse veya makineye benzini sevk edemezse, makine nasıl işlemez durursa, perhize

riayet etmezseniz ilaçlar size hiç de fayda vermez. Bu hepimizin bildiği bir şeydir. Hâlbuki ilaçları terk edip yalnız perhize devam etseniz, ilaçları terk edip yalnız perhize devam etseniz, hiç şüphemiz olmasın ki pek çabuk iyi olursunuz. Sabrımız yok yalnız. Sabrımız olmadığı için bunu yapamıyoruz. Ve iyi biliniz ki bütün ilaçların aslı perhizdir.

أَصْلُ كُلِّ دَوَاءٍ الْحِمْيَةُ

Aslü külli devâin el-hımyetü buyurulmuş. Bunlara riayetimiz yok. Daha çocuklukta iken çocuklukta iken çocuğun midesini bozuyoruz. Ha babam ye çocuğum, ye çocuğum, ye çocuğum. E çocuk bu, tabi doyduğunu da bilir ama zorlan da yediriyoruz işte ona. Ne yapsın çocukcağız. Daha çocuklukta iken mide bozuluyor.

Buraya bir şey yazmış. Evvelce Hinduların, Hindistan'daki Hindu dedikleri insanların, hastanelerine karşı kullandıkları ilaç perhizmiş. Hastanelerinde böyle çeşitli ilaç falan yok. Perhiz. Hastayı yemeden, içmeden ve konuşmadan da men ederlermiş. Ve hasta da iyi olur, iyi olacak o zaman diyen Kurtubî Hazretleri tefsirinin yedinci cildinin yüz doksan ikinci

sayfasında yazmış böyle. Cenâb-ı Hak *velâ tusrifû*, okuyor derdi.

وَلَا تُسْرِفُوا¹

Velâ tusrifû. İyi ama dikkat ettiğimiz yok. Yemekte israf edilmemesini emretmektedir. İsrâf yalnız şunu bunu atmak değil. Yani yediğin yemeklerde de israf yapma, mideni bozma, sıhhatini bozma. Yiyeceğim diyerekten, pehlivan olacağım diyerekten efendim, doğru bir iş değil. Bu israf kelimesine bazı ulemâlar çok yemek-tir, demişler. Bazı Allah aşkına, obur adamlar var, doymak da bilmez. Hastalık o. Bazıları da haram yemeyiniz, demektir demişler. *Velâ tusrifû*. Haram yemeyin demişler. İnsanın her canının istediğini yemesi de israftandır diyenler de var. Her canının istediğini yemesi.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنْ كُنْتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ²

¹ A'râf Suresi, 31.

² Bakara Suresi, 172.

Yâ eyyuhe'l-lezîne âmenû kulû min tayyibâti mâ razeknâkum. Kulû min tayyibâti mâ razeknâkum. Tayyibât. Temiz şeyler, iyi şeyler, güzel şeyleri size biz verdik bu rızıkları. Bu rızıkların tayyibâtından, güzellerinden, temizlerinden yiyiniz de *veşkurû li(A)llâh* Allah'a şükür. Ondan sonra dualar sizden. Yediğiniz yemekler tayyibâttan olursa, helalden olursa, güzel olursa, size şükür kendiliğinden doğar. Ondan sonra da şükredersiniz. İbadet taatınızı da yaparsınız güzel güzel. Bu âyet-i kerîmede helalden yemeği ibadete takdim etmiş. Helalden yemeği ibadete takdim etmiş.

Yâ eyyuhe'l-lezîne âmenû veşkurû li(A)llâh demiyor. Evvela yiyeceksin çünkü benzin olmazsa motor gitmiyor ya. Evvela benzin koyacaksın. Ondan sonra gidecek. Koyacağın benzin. Arabistan'da mümtaz diyor. Burada da ne diyorlar? Süper diyorlar. Süper benzin. Niçin? İyi arabayı güzel götürüyorlar. Öyleyse benzin olmayınca arabaya gitmez ki, git desen araba gitmez. Niçin? Katığı yok içinde. İnsana da evvela yemek lazım, yiyeceksin ki kuvvet olsun. O kuvvetten sonra sonra ibadet yapasın. Ama yiyeceğiniz iyi olsun. Helal olsun. Bu âyette helalden yemeği ibadete takdim etmiş. Yani

ibadet ancak helal lokma ile olursa ibadet olur. İbadet, helal lokma ile olursa ibadet olur. İkinci bir söz. Allah Allah. İkinci âyette buyuruyor ki:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ
بِالْبَاطِلِ³

Yâ eyyuhâ'llezîne âmenû lâ te'kulû emvâlekum beynekum bi'l-bâtîli. Bâtıl haramlar. Haramlılarla ne nâsın balığını yiyin, ne haram lokmaları ağzınızdan aşağı indirin. Haram yememeyi emir buyurmuş. Zira haram yemek, nefsi manen öldürmektir. Haram yemek, nefsi manen öldürmektir. Maddeten ölürse, dan diye vurursun, ölür o başka. Buna maddeten derler. Bir de mânen ölüm var, haram lokmalar yersen, o da ölmüştür. Ama gezer ortalıkta bu. Gezer ama faydasızdır. Faydasız bir geziştir. Nasıl? İşte bugünkü olan hadiseler gözlerimizin önünde. O kuvvetler ne yapıyor? Haramlara sevk ediyor insanları. Çünkü mânen katildir diyor, çok güzel söylemiş tabi. Bugün insanların yaptıkları bütün fenalıkların başı arayın, hep buradan çıkar. Hep buradan çıkar. İntihar,

³ Nisâ Suresi, 29.

intihar nasıl mezmum ise haram yemekte buna benzetilmiştir.

Külû min tayyibâti âyet-i celilesiyle helaldan kazanıp, helalden yemeyi emreder, bâtil ile haramdan yememeyi *lâ te'külü* emri şerifi ile de bize emir buyurmuş. Bakın ne kadar iyi. İnsan helalden, insan helalden ağzına koyduğu bir lokma veya hanımına verdiği bir lokmadan gene sevap alır. Bir lokmadan bile sevap alır. Ve yine kişinin nefesine ve ehl-i beytine yedirdiği sadaka olduğu da rivayet edilmiştir. İman veya İslam'ın efdalinden sorulduğu vakit yemek yedirmek bol da selam vermektir, denilmiş. Yemek yedirmek yağmur fadaili. Bir de bol bol selam vermek. Demin verdiğim. E yine ver. Para ile değil ki, boyuna sevap alırsın.

Yemek yedirmek. Gece herkes uyurken namaz kılmak, günahların affına ve derecesinin yükselmesine sebep olur demişler. Yemek yedirmek ve geceleri kalkıp namaz kılmak günahların affına ve derecesinin yükselmesine.

Haccın kabulünü sormuşlar. Hac nasıl kabul olur? Ne zaman kabul olur? Yemek yedirmek, yumuşak konuşmak, tatlı güzel sözler ve nasihatlerde bulunmak olduğunu Cenâb-ı Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem beyan

buyurmuştur. Demek ki haccın kabulüne işaret ve alamet, cömertlik yapabiliyorsan, yemekleri yedirebiliyorsan, bizim hacı efendilerimiz yemek yedirir. Hac vaktinden geldikleri vakitte biraz ziyafet yaparlar. Bir kere yapar ama. Geldiği vakit, bir kere ziyafet yapar. Hac arkadaşlarını yahut komşularını davet ederler, yedirirler görüp göreceğin bu kadar. Olmadı. Her zaman yaptırmak. Bir gün yapıyorsa her gece yap. Yetmiyorsa pazartesi, perşembe yap. Yetmiyorsa on beş günde bir yap. Ayda bir yap hiç olmazsa. Bundan sonra da kalma. Hazreti Ömer'in oğlu Abdullah der ki, kişinin mürüvveti, kişinin mürüvveti, yemeğini helal-den edip dostlarına ikram ve ihsanıdır. Hazreti Ali Efendimiz de diyor ki, benim bir sahan miktarı yemeği kardeşlerimle beraber yemem, bir köle azat etmekten daha sevgili. Benim bir sadece şöyle ufak bir ölçek, bununla beraber yediğim yemek, kardeşlerimle ama ihvan olunca, bana köle azat etmekten daha sevgilidir demiş. Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem Hazretleri, ta'amun efdali, ta'amun efdali, yemekteki insanların çokluğuyla olur. Üç kişi çağırırsın, beş kişi çağırırsın, yedirirsin, o da yemektir amma çok olursa, daha efdal. Efdali insanların

çokluğuyula olur buyurmuş Efendimiz sallallahu aleyhi ve sellem.

Yemekten evvel el yıkamak, fakirliği giderir. Yemekten evvel el yıkamak, fakirliği giderir. Yemekten sonra yıkamak da hataları giderir. Gözleri de gözleri de sağlam eder. Gözlerin sağlamlığı, demek ellerinin yemekten evvel yıkanmasına, yemekten sonra yıkanmasına bağlı.

Sehl rahmetullahi aleyh diyor ki, yemek âdâbına riayet etmeyen, yemek âdâbına riayet etmeyen, yapacağı ibadetin amellerini de iyi yapamaz diyor. Yapacağı ibadeti de iyi yapamaz. Yemekteki âdâba riayet etmeyen. Rahmetli Şeyh Efendimiz öyle derdi, Abdest alırken, abdest adabına riayet etmeyenin namazı da öyle yamuk olur. Burada da diyor ki, yemeğin âdâbı da yemekten önce başlar. Yemekteki âdâba riayet etmeyen, çok âdâb var. Allah affetsin kusurları. Bunların hiçbirisini yapabildiğimiz yok.

Birisi, müraililikten çok sakınmak gerektirir. Yedirirken de, yerken de, yedirirken bana iyi desinler. Mürailik ediyorsun, iyi desinler. Methü sena olunayım diyerekten yedirirsen bir şey yok. Ama bana böyle desinler diyerekten yemeği bekletme. Yine yedir, şeyini düzelt.

Niyetini düzeltmeye bak. Allah için yedir. Gerek yerken, gerek içerken ve yatarken de yerken, içerken, yatarken de ibadet niyetiyle yapmak lazımdır. Yani yiyeceğim, kuvvetleneyim, takatim yerine gelsin, Allah'a kulluk edeyim. Yatayım, uyuyayım, Allah'a sevap edeyim, dirlensin şu vücudum, kalkayım sabah erkenden veyahut gece Allah'a ibadette bulunayım, niyetiyle yapmalıdır diyor. Yemekte, içmekte kasıt, kuvvetleneyim de Allah'a kulluk edeyim. Eski büyükler bunları hep yaparlarmış. Bizlere de tavsiyede bulunmaktadırlar.

Çünkü ibadet edebilmek için yiyip içmek, uyumak da ibadetten sayılır. Onun için "nevmül âlim", ibadet. Onun uykusu da ibadet. Neden? Kastı böyle de öyle. Böyle yapılmazsa, yedikleri, içtikleri, yaptıkları hep dünyadan sayılır. Bunun için yemek âdâbını yüz yetmiş olarak saymış. Bunlardan bir kısmı biz de size bildirelim.

Evvela yemekte farz, sünnet, edep, fazilet, müstehab, mekruh, mürüvvet, fütüvvet denilen edeplere riayet etmek ve bunları bilmek lazımdır. Birincisi, ilk farz. İlk farz. Yenecek yemeğin helal olması şart. Yenecek yemeğin helal olması şart. Yemekte kabahat yok.

İşte onlar bizim tarlalarda. Fasulye, patlıcan, pırasa, buğday. Onun bir kabahati yok. Yalnız onu alan adamın parasının, kazandığı parası helal olması lazım. İş onda, yemekte kabahat yok. Onun için o yemek alınan yemek, helal parayla alındıysa o helal demektir. Bunu bilmek için de, bunu bilmek için de ilmihal kitabındaki dördüncü bahis, muamele kısmıdır. Namaz nasıl farz ise, iman nasıl farz ise, yemeğinde helalden olması öylece farzdır. Binâenaleyh alışveriş usulleri, muamele, muamele, alışveriş usulleri fıkıh kitaplarımızda pek güzelce izah edilmiştir. Bunları öğrenmek her müslümana ilk borç.

Bugün insanlar çeşit yabancı dilleri öğrenmeye çalışırlar da dini bilgilere hiç ehemmiyet vermezler. Rüşvetlerin, faizlerin haram olduğunu bilmeyen de yoktur. Yalnız bilmekte fayda etmiyor. Bunların hepsini herkes bilir. Bilmeyende yoktur. Sonra içki satmak, kumar oynamak, oynatmak suretiyle para kazanmak bunların da bilmeyen yoktur yani. Bunların ne fena olduğunu, günah olduğunu yine bilmeyen yoktur. Fakat nefesine esir olmuş, köle olmuş, para gelsin diyor, nereden gelirse gelsin diyor. Sonra ihtikarlarla, mal saklamak suretiyle,

zamlarla haksız kazançlar temin etmek, teraziyi, kantarını, ölçüsünü doğru kullanmamak suretiyle yapılan kazançlar, hele rüşvet, yalan, dolan ile olan kazançlar artık ne kadar doğru olacağını senin düşüncene havale ederim.

İkincisi, yiyeceği veya içeceğin şeyin kendisi bilinen ve ona yabancı haram bir madde karışmamış olmalı. Ve ilmin, ilminde onu caiz görmesiyle olur. Mesela şimdi bir şeyler çıktı sular çıktı. Ona kola diyorlar bir şeyler diyorlar. Bunların maddelerinin neler olduğunu bilmekten aciziz. Hatta bizim kahvemiz ki bugün herkes içer. İbn-i Suûd, Kanun'un devri, efendim yasakmış. Bugün ama rahat içiliyor herkesin evinde. Bunun için içinde haram bir maddenin karışmış olmaması. Bilmiyoruz, şey yapmalı, tetkik etmeli, bu nedir?

İkincisi, nimetin mün'im-i hakiki olan Allah tarafından, Allahu Celle ve Alâ tarafından verilmiş olduğunu bilmesi. Neyi bilmesi? Bu bana filan verdi. Filan vasıta. Filan verdi, o vasıta. Asıl onu sana sevk eden, Allahu Teâlâ. Onun Allahu Teâlâ'dan olduğunu bilmesi lazım. Ve şükrünü de onu da öyle yapması lazım. Az yemeği tercih etmesi. Yemeği, az yemeği tercih etmesi, kanaat sahibi olması, az yemeği

tercih etmesi ve kanaat sahibi olması, hıristan kaçması, edebe riayet eder olduğu halde yemesi, yemekten evvel ellerini yıkaması müstehab olup yemekten sonra da temizlik için de yıkamalıdır. Evvelinde Besmele-i Şerif Bismillahirrahmanirrahim de. Sonunda Elhamdülillahi Rabbil alemin de. Bir dua yaptınız ha? Elhamdülillahi Rabbil alemin. Bilmiyorum ben. Olmaz. Elhamdülillahi Rabbil Âlemin diyemez mi? Elhamdülillahi Rabbil alemin. El Fatiha. Önce Bismillah, sonra da Cenâb-ı Hakk'a hamd eder ki, o bize yemek, bu yemeği verdi. Bu yemeği, bu yemeği yiyebilmek kudretini de verdi. Allah esirgeye ne hastalar var değil mi yiyemiyorlar. Ağızlarına veriyorsun, yutamıyor. Neler var, Allah muhafaza etsin. Tabi insanın her hali her gün bir olmuyor. Bugün iyi, sağlam bakarsın, yarın ne olacak kim bilir.

Yemeği daima sağ eliyle yemeli ve sağ eliyle içmelidir. Bu yeni usullere uyup da sağ elinde bıçak, sol elinde çatal, bu müslümana yakışmaz. Avrupa usullerinin yani Avrupalıların işlerini taklit, müslümana hiçbir yerde hiçbir zaman yakışmazken bugün evlerimize hep bunların ayatı-ı ananeleri gelmiştir yani. Şimdi bak masallarımız da geldik. Bu masallara âdet oldu

artık. Zengin evinde katiyen oturup da yemek yenmez. Hiçbir zengin evi yoktur ki otursun da evinde yerde yemek yesin. Hatta zengin değil, orta tabaka bile, hep masalarda yiyor yemeklerini. Ancak masa bulamayan fakir varsa, o yiyecek yerde. Hâlbuki, bu çok mühimdir.

Biz Arabistan'dayken gidip geldikçe, bazı rast geliyoruz, Arap kardeşler var. Buyrun hele dedi. Baktım suyu sol el ile içiyor. Kardeş, yapma öyle sağ elinle iç. Sol eliyle içen şeytandır. Şeytana uyma. Ne söylesen makbul değil. Bizim müslümanların âdeti sağ elleriyle yerler, sağ elleriyle içerler. Bunu çocukların üzerinde de dikkat, titizlikle dikkat etmeli. Bazı çocuk solak oluyor. Niye ki? O daima kolay geliyor ona sol eli ile yemek. Onun elini hiç olmasa, bir müddet bağla. Sağ eliyle alışsın, alışır. İnsanın alışamadığı bir şey yok çünkü.

Evvelinde tuz ile başlayıp, yemekten evvel bir parça tuz alır, ağzını tuzlarsın. Hikmeti var, buralarına karışmayız biz. Bize bu denilen kitabın dediklerini yazmışım. Tuz ile başlayıp sonunda yine tuz almalıdır. Bu Hz. Ali Efendimiz'in tavsiyesidir. Büyüklerimizin sözüdür. Hiçbir yemeği beğenmemezlik yapmamalı. Bazı tabiat insanda hoşlanmadığı bir yemek olur.

Ona karşı bir şey beğenmemeli, ayıplamamalı onu. Beğenmezsen ses çıkarmazsın o kadar. Alırken de öyle. Bunu ben beğenmedim, demek caiz değil. Bunun daha başkası yok mu? Daha başkası yok mu? Daha bir güzeli yok mu? Bu da iyi ama daha güzel yok mu? Bunu beğenmemek tabiri caiz bunu hoş görmemişler. Gelen yemeğe kanaat edip başka şeyleri istememeli. Peynir ekmek mi getirdi, zeytin ekmek mi koydu, yahut kuru ekmek mi koydu ona kanaat et. Katığı yok mu bunun yahu? Şimdi bunu kim yapacak bu devirde? Allah hepimizi affetsin. Bağdat'ta Rifâî Hazretleri. Rifâî Hazretleri'nin çok misafiri oluyormuş. Günde binlerce, günde binlerce misafir gelirmiş kendisine. Hepsini de ikramlarmış mübarek. Ben düşündüm yav orada çok liraya on bin demiş. Dedim bu kadar yemek padişah kuvveti ister buna yav. İmâm Rifâî derviş bir adam. Bu kadar insana, çok da yer işte o kadar insan mesela, binlerce insan gelse, bu kadar insanı yedirip içirmek bir mesele ayrı, yeri de bulmak mesela. Sonra anladık ki, bir kapla çorba ile ekmek koymuş, buyurun. Herkes birer parça yer. Döküntülerini de kendi yermiş. Öyle onlara yemek mi yeter bu kadar insana. Ama hani kanaatkâr insanlar,

oradan üç beş lokma yediler miydi, teşekkür edip kalkarlarmış. Ya bugün Allah muhafaza etsin öyle bir şeye çağırarak olsan insanı tefe korlar, dellallık yaparlar.

Yemeğe, gelen yemeğe kanaat edip başka şeyleri istememeli. Çorba mı getirdi? Pekâlâ. Yaa yemek yok mu? Etli yok mu? Tuzlu yok mu? Hasan Hilmi Hazretleri varmış Kastamonulu. Nişan dergahından vaktiyle dervişlere yemek çıkarırlarmış. Ama derviş olup da beş on kişi. Yahut yirmi otuz kişi, fazla yok, bir sofralık yani yemek. Onu kendisi yaparmış. Dervişler bir gün demişler ki, Şeyh Efendi bugün bir tatlı da yapsanız, bu tuzlunun yanında bir tatlı olsa demişler. Peki evlatlar demiş, tatlıyı getirip sofraya koymuş. Şeyh Efendi demişler, bunun önünde bir tuzlu lazımdı. Yo evladım demiş, öyle iki tane olmaz.

Ya tatlı ya tuzlu demiş. Karnınız açsa buyurun. Ne güzel şeyler ya Rabbi!

Yemekte misafirlerin çok olmasına çalışmalı. Biz kapıları kaparız, başka kimse gelecekse gelmesin artık, oldu deriz. Zira yemeklerin, toplu olarak yemek yenilirse pek mübarek olur demişler. Hatta bazıları yemeklerini sokaktan geçenlerin göreceği bir yer üzerinde

yaparlarmış ki gelen geçen de iştahlılar varsa gelsinler, buyurun derlermiş onlara da. Hem bereketli hem de faydası çok olur demişler.

Lokmaları ufak yapmalı diyor. Büyük lokma yemek caiz değil. Ağzın alır, alır ama ufak alacaksın da ağzını güzel etsin, yutması da kolay olsun. Lokmaları ufak yapmalı ve iyice çiğnemeli. Acele edip de yarı yamalak, yuvarlamak mideye adeta intihardır.

Yemek yiyenlerin yüzlerine bakmamak. Kim çok yiyor, kim az yiyor gibilerden yemek yiyenlerin yüzlerine bakmamak ve gözetmemek. İnsan utanır. Herkes yesin yiyeceği kadar. Sonra oturarak yemeli. Oturarak yemeli. Ve sol ayağının üstüne oturup sağ ayağını dikmeli. Bunda çok fayda var. Şimdi bu sandalyede oturunca mide rahat dolar. Böyle yerde oturduğun vakit ayağını da diktiğin vakitte mide sıkışır tabiatıyla. O sıkışıklıkla da dolmuş zannedersin. Kalkınca bu boşluklar açılıp mide rahatlığa kavuşur. Onun için oturarak yemeli ve sol ayağının üstüne oturup sağ ayağını dikmeli. Peygamber bunu böyle yapmış. Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem bunu böyle yapmış.

Dayanarak, yatarak yememeli. Ev sahibi başlamadan yemeğe başlamamalı.

Büyüklerden sonra yemeğe başlamalı. Meyve ile çekirdeği de bir tabağa koymamalı. Meyveyi de yemekten evvel yemeli. Bu da bizim şimdi-ki yaptığımızın tersine. Biz meyveyi yemek-ten sonra veriyoruz. Zaten karın doymuş. Bir de onları üstüne ekliyoruz. İyiden bozukluk oluyor, hazmlar ağırlaşıyor. Meyveyi hem er- kenden verirsin. Onları yerlerken yemekte ha- zırlanır. Bekleyen de sıkıntı  ekmez. Yapan da sıkıntı  ekmez. Kolaycacık olur. Allah cümle- mizi affetsin.

şimdi şurada bir şey var. Peygamber sal- lallahu aleyhi ve sellem ne fakirdi, ne bir şeydi yani. Her şey onun emrindeydi. Dağlar, taşlar hepsi onun emrinde, amade. İstediyi gibi fe- rah, istediği gibi müreffeh bir hayat yaşayabi- lirdi yani. Fakat onların hiç birisine iltifat et- medi de, ben “*ene e’k l  kema e’k l  abd.*” Kul nasıl yerse ben de öyle yerim dedi. Kendi- sini kulların şeysinden dışarıya çıkarmadı. Hiç- bir zaman masada yememiş sallallahu aleyhi ve’s-sellem. Biz, bizim böyle masalara özeni- riz. Yemek adabı idi.

Onun için Cenâb-ı Hak:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ
وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِنَّ كُنتُم بِآيَاتِهِ تَعْبُدُونَ⁴

Yâ eyyuhe'l-lezîne âmenû kulû min tay-yibâti mâ razeknâkum. Rızıkın demek, tayyibin demek. Rızık iki çeşittir. Haramdan da rızık var, helalden de. Mesela adamın yolunu kesersin, alırsın paralarını. O da senin rızıkındır ama haramdır. İçki satarsın, şunu yaparsın, o da rızıktır ama haramdır. Siz o harama iltifat etmeyin. Ya tayyibattan yiyin, temizinden, helalinden. Temiz başka helal başka. Tayyip başka helal başka. Helal, helal. Fakat tayyip olması için ibadete son derece dikkat etmek lazım. Mesela ezan okunurken, ezan okunurken, alışveriş edenin yemeği tayyib değil, helaldir. Helaldır ama tiyb değil. Tiyb olması için ezan okunurken efelik edecek, kapının önüne bir şey koyacak, gelecek namazını kılacak, öyle yapacak. Ağzından yalan kaçırmayacak, küfür yapmayacak tiyb olsun. Onun için çok mühim bir şeydir bu yemek meselesi.

Hepimizin arabası var. Arabamıza koyduğumuz benzinle bizim midemize koyduğumuz

⁴ Bakara Suresi 172.

yemeğin arasında fark yok. Arabaya koyduğumuz benzin pis olursa, bozuk olursa, pat araba durur. İşlemez. Neden? Deliklerden geçmiyor benzin. İnce değil yahut karışık bir şey koymuş içine falan. İşlemiyor makine. Zorlanırsın, zorlanırsın, işlemiyor. Artık bu boşaltacaksın, yeni şeyler yeniden koyacaksın zor işler. Bizim şey de öyle mide de öyle. Oraya haram lokma girdi miydi, yandı. Biz işliyoruz diyecek ama bizim işlememiz, o Hristiyanlar'ın işlemesi gibi hayatın işlemesi değil ki. Allah'a yarar kul olabilmek için, Allah'a yarar kul olabilmek için, maddenin temiz olması. Temiz şeylerle beslemesi lazım. Helal olan, tiyb olan şeylerle. Onun için birçok büyükler mahsullerini, tarlalarını kendileri eker. Besmele-i Şerif ile, besmele ile efendim atar tohumunu, besmele ile biçer, besmele ile harmanı kaldırır. Yahu çok o acayip bir şey var.

Bizim Yahudiler var ya, bu Yahudiler mahsul vakti köylülere gelirler, köylünün tarlasından çıkardığı mahsulün temizinden alırken köylüyle pazarlık yapar. Bu harmanın mahsulünü ben alacağım ama hayvanı işletmeyeceksin tarlaya.

Hayvan dönerken hani işer ya, bu işemeyi yatırmayacaksın. İsteddiği vakitte işetmeyeceksin. Hemen altına şeysini tutar, onu dışarıya atar. Temiz olsun der. Yahudi bu kadar dikkat eder de Müslüman bu dikkatliye yanaşmaz. O tabi Yahudi'ninki fuzuli ama biz ona o kadar itimat etmeyiz. Fakat helal olması bizim için çok lazım. Ekin, eğer başkasının tarlasına ben gasp ederek, çalarak, haksız olarak ekmişsem, bundan çıkan ekmeğin ne sana ne yiyene. Ama bilmeyerek yiyoruz işte. Allah kusurlarımızı af-fetsin ama köylümüzün de bu hususta kabahati çok. Bu haramlardan birisi, köylünün zekât vermemesi. Bir de mahsulünün bir zekâtı var. Öşür diyoruz ona. Eskiden mesela, öşürcüler olur, her köyden çıkan mahsulü tahmin ederler, herkes onda bir, devlete verir. Onda bir devlete verir. Onda bir devlete veriyorduk şimdi vergi koydu başka. Ama vergi hiçbir zaman şeyin yerini tutmaz. Öşrün yerin tutmaz. Bir tarlada mesela 100 lira alıyorsak, bu tarlada kim bilir 500 lira bir öşür verirdik. Hiç olmazsa gerisini insan verebilirse onu da yapmaz. Onun için helal, helali kökten bozuluyor helal.

E sonra biz alışveriş ederken, sermayemiz var. Bu sermayenin helal olması lazım. Bu sermaye bana nereden geldi? Bir ev, bir milyon, iki milyon, üç milyondur. Bu para kazanılmaz yav. Bu para ticaretten kazanılmaz yani. Üç milyona, beş milyona. Dün birisi söyledi, daha proje halinde, proje halinde, beş buçuk milyona ev var. Proje halinde. Bu para kazanılarak helal olamaz kolay.

Belki, büyük bir adam olursa başka. Çok var yani paramızın. Ama bunun helalden olup olmadığına dikkat yok. Nereden gelirse gelsin. Olmaz öyle şey.

Onun için Cenâb-ı Hak bu âyet-i kerîmede, *külü* imanlılara söylüyor. *Ya eyyühellezine amenu* diyor, gavurlara değil. Gavur nereden yerse yesin. O gavur, onun yeri cehennem. Ne yapsa olur. Ama iman olan insan, yediğine dikkat lazım. Her yemek de yenmez.

Mesela bugün biz Arabistan'a gidiyoruz, tek çeşit şeyler var, sular var, şişelerde. Bu suların mahiyetini bilmiyoruz, memleketimizde de var şimdi, birçok su var. Mahiyetini bilmiyoruz. Bu mahiyetini bilmediğimiz suları içmek doğru olmaz. Ehl-i Medine'nin muttakileri

içmez bu suları. Ama biz yüreğimiz yanıyor di-yerekten şapur şapur içiyoruz. Doğru değil.

Lillahi'l-Fâtiha.

Mehmet Zahid KOTKU

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

